

MZPSZN – 30/2025

SMĚRNICE PRO POSKYTOVÁNÍ A ÚČTOVÁNÍ CESTOVNÍCH NÁHRAD

Úvodní ustanovení

Cestovní náhrady při tuzemských i zahraničních prac. cestách se řídí Zákonem č. 262/2006 Sb. – Zákoník práce (ZP), v platném znění, který je k dispozici u ekonoma. S ohledem na to, že organizace spadá pod definici části sedmé, Hlavy III zákona, může poskytovat náhrady pouze a maximálně ve výši zákonem stanovených limitů a sazeb, druhů zákonem uvedených.

Pracovní cestou (§ 42 ZP) je časově omezené vyslání zaměstnance:

- na pracovní cestu (tj. vyslání mimo sjednané místo výkonu práce)¹, pro účely této směrnice a poskytování cestovních náhrad budeme pracovní cestou chápat i další případy uvedené v § 152 ZP, za které zaměstnanci náležejí cestovní náhrady, a to:
- cesta mimo místo pravidelného pracoviště
- mimořádná cesta konaná za účelem výkonu práce mimo rozvrh směn v místě výkonu práce či pravidelného pracoviště
- přeložení dle § 43 ZP, přijetí do zaměstnání v prac. poměru a výkon práce v zahraničí
- dočasné přidělení našeho zaměstnance dle § 43a k jinému zaměstnavateli (v takovém případě rovněž poskytujeme zaměstnanci cestovní náhrady, přiměřeně za podmínek obdobných pro přeložení).

S vysláním na prac. cestu musí zaměstnanec vyslovit souhlas (formou příslušného ustanovení v prac. smlouvě zaměstnance, před každou cestou, nebo tak, že samotnou prac. cestu nastoupí). Organizace poskytuje za podmínek uvedených v § 155 i cest. náhrady zaměstnancům „na dohodu“.

Zahraníční pracovní cestou je cesta konaná mimo území ČR, tj. cesta z ČR do zahraničí, ze zahraničí do ČR a samotná cesta v zahraničí. Zaměstnanec má nárok na náhradu cest. výdajů v cizí měně od doby přechodu státní hranice ČR. Tuto dobu zaměstnanec uvede ve svém cest. příkazu po ukončení cesty (při dopravě po silnici, po železnici), resp. je tato doba dána dobou odletu z ČR a příletu do ČR při letecké přepravě (§ 154 ZP). Při těchto prac. cestách může dojít k souběhu náhrad v české a cizí měně.

a/ Náležitosti cestovních příkazů (cestovní náhrady)

Před samotným zahájením prac. cesty doplní zaměstnanec na formulář "cestovní příkaz" následující údaje:

- jméno, bydliště
- vnitropodnikový útvar /ekon., technický, pedagog. úsek atd./
- počátek cesty, datum, hodina
- místo jednání /výkonu práce/
- účel cesty
- předpokládaná doba trvání prac. cesty v hod. - způsob dopravy /určený dopr. prostředek/
- místo ukončení prac. cesty

¹ Definice v § 42 ZP.

- datum a podpis pracovníka oprávněného k povolení cesty (příkazce operace, správce rozpočtu a hlavní účetní u zahraničních cest, u tuzemských pravidelně se opakujících cest je souhlas příkazce, správce a hl. účetní formou Nařízení ředitele, kde jsou vyjmenováni zaměstnanci, kteří mohou na služební cesty bez podpisu těchto tří osob na každém cestovním příkazu. Zde stačí jen podpis příslušného odpovědného pracovníka).

Dle § 173 a násl. ZP přísluší zaměstnanci při tuzemské pr. cestě zejména tyto náhrady:

- náhrada prokázaných jízdních výdajů - zaměstnanec používá s ohledem na úsporu nákladů organizace ty dopravní prostředky s nejnižšími náklady (hromadná doprava), v závažných případech použije se souhlasem nadřízeného i dražší prostředky (taxi aj.) tak, aby byl schopen splnit cíle prac. cesty ve stanovených termínech. Za to mu však přísluší náhrada ve výši prokázané ceny jízdného za určený hromadný dopravní prostředek. Výjimkou je postup v případě místní hromadné dopravy podle § 159 odst. 2 ZP (za předpokladu, že zaměstnavatel nezajistil zaměstnanci použití místní hromadné dopravy způsobem, na který zaměstnanec finančně nepřispívá).

- sazba základní náhrady za použití vlastního osobního vozidla zaměstnance je zákonem (§§ 175, 157, 189 ZP) stanovena ve výši Kč (5,80/km). Cenu pohonné hmoty prokazuje zaměstnanec dokladem o nákupu; v případě, že zaměstnanec hodnověrným způsobem cenu pohonných hmot neprokáže, použije se sazba dle vyhlášky MPSV. Při přerušení prac. cesty z důvodů na straně zaměstnance uhradí organizace zaměstnanci náhradu jízdních výdajů pouze do výše, která by mu náležela v případě, když by k přerušení cesty nedošlo.

- náhrada jízdních výdajů k návštěvě člena rodiny – ta je poskytována v případě, že trvá tuzemská prac. cesta déle než 7 kal. dní.

- stravné v nárokové výši dle délky prac. cesty v každém kalendářním dni konání pracovní cesty

- náhrada prokázaných výdajů za ubytování

- náhrada prokázaných nutných vedlejších výdajů (např. parkovné, telefony).

Po ukončení prac. cesty doplní zaměstnanec na druhé straně cest. příkazu tyto údaje:

- datum služební cesty

- do jednoho řádku odjezd odkud + cena jízdenky + místní přeprava

- do dalšího řádku příjezd+cena zpát. jízdenky + místní přeprava + stravné + nutné vedlejší výdaje

- zaměstnanec dále vlevo dole označí, zda bylo stravování či ubytování poskytnuto bezplatně.

Částka celkem se uvádí jako dílčí součet řádků i sloupců /křížová kontrola/. Všechny tyto údaje /výpočty/ provede zaměstnanec. Vpravo dole je uvedeno datum a podpis pracovníka.

K příkazu jsou přiloženy originální daňové doklady se všemi náležitostmi, které dokládají prokazované náklady vynaložené při prac. cestě. Zaměstnanci, který ztratí jízdenku nebo ji z jiných důvodů nedoloží, nemůže být cestovní náhrada vyplacena. Dle délky prac. cesty je zaměstnancem doplněna nároková výše stravného. Tato výše nároku na stravné se stanovuje nařízením ředitele v souladu s příslušnou vyhláškou MPSV pro dané období. S platností od 1. 1. 2025 jsou stanovena tato rozpětí, dle délky trvání cesty (§ 176 odst. 1 zákoníku práce, V č. 475/2024 Sb.)

5 - 12 hodin	175 Kč
12 - 18 hodin	270 Kč
déle než 18 hodin	420 Kč.

V případě zabezpečeného bezplatného stravování charakteru snídaně, oběda či večeře („bezplatné jídlo“) organizace krátí zaměstnanci stravné dle § 176 odst. 3 a 4 ZP.

Krácení stravného

Pokud bylo při pracovní cestě poskytnuto jídlo, které má charakter snídaně, oběda či večeře, na které zaměstnanec nepřispívá, je za každé uvedené jídlo stravné kráceno o hodnotu

- a) 70 % stravného, trvá-li pracovní cesta 5 až 12 hodin,
- b) 35 % stravného, trvá-li 12 až 18 hodin,
- c) 25 % stravného, trvá-li déle než 18 hodin.

Stravné tomuto zaměstnanci nepřísluší, pokud mu během pracovní cesty, která trvá:

1. 5 až 12 hodin, byla poskytnuta dvě bezplatná jídla,
2. 12 až 18 hodin, byla poskytnuta tři bezplatná jídla

V případě, že bylo vysláním na prac. cestu kratší než 5 hodin zaměstnanci znemožněno se stravovat běžným způsobem, je mu poskytnuto stravné určené pro cestu s trváním v délce 5-12 hodin.

Cestovní příkaz je možno použít i pro více prac. cest, i tehdy pokud je při některé z nich používáno soukromé vozidlo.

Do deseti dnů po ukončení pracovní cesty podepíše (schválí) zaměstnancovi cestovní příkaz v kolonce "Datum a podpis oprávněného pracovníka" pracovník, který pracovní cestu povolil. Poté se zaměstnanci do 10 dnů proplatí v pokladně cest. příkaz. Pokud nebude cestovní příkaz obsahovat všechny zde uvedené náležitosti, nebude proplacen. Cestovní příkazy, které jsou ihned propláceny v pokladně, se účtují zápisem 512/261, při dodržení časové souvislosti na přelomu účetního období. V případě, kdy je cestovní náhrada proplácena později, účetní jednotka účtuje o nároku zaměstnance jako o závazku společnosti zápisem 512/333. V případě, kdy se pracovní cesta koná na přelomu účetního období, nebo kdy zaměstnanec nepředložil vyúčtování, zaúčtuje účetní jednotka odhadnuté náklady prostřednictvím dohadných účtů pasivních, viz směrnice č. 6.

Na služební cestu je možno zaměstnanci poskytnout zálohu a to až do výše předpokládaných náhrad (v případě zahr. cesty i v cizí měně). O její výši rozhoduje příslušný vedoucí. Ta se zúčtuje operací 335/261. Při takovém vyúčtování cesty se provede předpis nárokové náhrady zápisem 512/333, a závazek vůči zaměstnanci takto vzniklý ze započte (podle výše celý nebo částečně) oproti pohledávce za zaměstnancem z titulu poskytnuté zálohy (zápis 333/335). Rozdíl po započtení je podle charakteru buď zaměstnanci vyplacen anebo po něm požadován k vrácení.

Dle § 179 ZP přísluší zaměstnanci při zahraniční prac. cestě obdobné druhy náhrad (s dále uvedenými odlišnostmi) jako při tuzemské prac. cestě s tím, že kromě tuzemského stravného za část cesty po území ČR mu přísluší zahraniční stravné ve výši základní sazby stanovené pro příslušný stát² při trvání cesty déle než 18 hodin, v dvoutřetinové výši při trvání cesty v rozmezí nad 12 do 18 hodin a ve výši jedné třetiny, trvá-li cesta jednu až dvanáct hodin (§ 170 odst. 3 ZP). Zahraniční stravné až do výše přesahující 15% zákł. sazbu je možno poskytnout statut. orgánu a jeho zástupci. S ohledem na náročnost a délku cesty může být zaměstnanci dle individuálního rozhodnutí ředitele poskytnuto i kapesné, a to do výše 40% zahr. stravného určeného dle délky zahr. prac. cesty. Náhrada za spotřebované poh. hmoty v cizí měně je poskytována za kilometry ujeté okamžitě od přejetí hranice ČR. Náhrady výdajů k návštěvě člena rodiny jsou poskytovány při trvání zahr. cesty déle než 1 měsíc.

Zaměstnanci přísluší při poskytnutí „bezplatného jídla“ na pracovní cestě zahraniční stravné zkrácené podle § 179 odst. 3 a 4 ZP.

Pro vyúčtování zahraniční cesty se vychází z nárokových částek stravného v cizí měně dle vyhlášky vydané MF dle § 189 ZP². Pro rok 2025 jde o vyhlášku č. 373/2024 Sb. Zaměstnanec vyjíždějící na zahraniční pracovní cestu je povinen uzavřít cestovní pojištění pro jím konanou zahraniční cestu, a to s pojišťovnou, se kterou má organizace uzavřenou rámcovou smlouvu o uzavírání cestovních pojistek pro zahraničí. Zaměstnanec nahlásí cílovou zemi, plánované datum odjezdu a příjezdu, spolucestující osoby, osobní údaje nezbytné pro uzavření pojistky.

Při použití služebního vozidla pro soukromé účely, ev. soukromého vozidla pro služební účely je postupováno následovně:

b/ Vyúčtování soukromých cest při použití služebního vozidla

Netýká se naší organizace.

c/ Vyúčtování služebních cest při použití soukromého vozidla

Při použití soukromého vozidla pro služební účely přísluší zaměstnanci náhrada dle § 157 Zák. práce, tj.

- za každý 1 km jízdy základní náhrada a
- náhrada výdajů za spotřebovanou pohonnou hmotu.

Základní náhrada za 1 km jízdy od roku 2025 činí³:

- u jednostopých vozidel a tříkolek 1,60 Kč,
- osobních silničních motorových vozidel 5,80 Kč,
- při použití přívěsu k silničnímu motorovému vozidlu se zvýší sazba základní náhrady za 1 km jízdy zvýší až o 15 %.

Náhrada výdajů za spotřebovanou pohonnou hmotu se určí pronásobením ceny pohonné hmoty a množství spotřebované pohonné hmoty. Přitom⁴:

- cenu pohonné hmoty prokazuje zaměstnanec dokladem o nákupu, ze kterého je patrná souvislost s pracovní cestou
- prokazuje-li zaměstnanec cenu pohonné hmoty více doklady o jejím nákupu, ze kterých je patrná souvislost s pracovní cestou, vypočítá se cena pohonné hmoty pro určení výše náhrady aritmetickým průměrem zaměstnancem prokázaných cen
- jestliže zaměstnanec hodnověrným způsobem cenu pohonné hmoty neprokáže, vypočte se výše náhrady z průměrné ceny pohonné hmoty stanovené vyhláškou MPSV. Tato vyhláška stanoví průměrnou cenu pohonné hmoty, která odpovídá údajům Českého statistického úřadu.
- **Výše průměrných cen pohonných hmot činí od 1. 1. 2025:**

	Benzin 95	Benzin 98	Nafta	kWh	Vyhláška
2025	35,80	40,50	34,70	7,70	475/2024 Sb.

² Pro rok 2025 upravuje stravné při zahraničních pracovních cestách vyhláška MPSV č. 373/2024 Sb. Pro zaměstnance státních organizací (tj. organizací uvedených v § 109 odst. 3 ZP) se aplikují sazby vyhláskové. Obdrží-li zaměstnanec ostatních organizací stravné vyšší, je nadlimitní část pro něho zdanitelným příjmem podle § 6 odst. 7 písm. a) ZDP.

³ Pro rok 2025 upraveno vyhláškou MPSV č. 475/2024 Sb.

⁴ Ustanovení § 158 odst. 3 a 4 ZP.

- spotřeba pohonné hmoty se vypočítá z údajů o spotřebě uvedených v technickém průkazu (TP) použitého vozidla, který je zaměstnanec povinen předložit (jestliže TP tyto údaje neobsahuje, přísluší zaměstnanci náhrada výdajů za pohonné hmoty, jen pokud spotřebu pohonné hmoty prokáže TP vozidla shodného typu se shodným objemem válců); při určení spotřeby pohonné hmoty se použije údaj o spotřebě pro kombinovaný provoz podle norem EU (není-li tento údaj v TP, vypočítá se spotřeba aritmetickým průměrem z údajů v TP uvedených).

Použití soukromého vozidla pro služební účely musí být schváleno ředitelkou školy. Ta může se zaměstnancem sjednat též poskytování náhrady za použití soukr. vozidla ve výši odpovídající ceně jízdenky hromadného dopr. prostředku dálkové přepravy.

Před samotným použitím soukromého vozidla vyplní zaměstnanec první stranu "cestovního příkazu" a nechá si zde v kolonce "Datum a podpis pracovníka oprávněného k povolení cesty" podepsat od nadřízeného pracovníka souhlas k této cestě. K tomuto povolení je oprávněna ředitelka školy.

Organizace je povinna, pokud je soukromý osobní automobil použit

- v přímé souvislosti s podnikáním anebo
- k činnostem, z nichž plynoucí příjmy jsou předmětem daně z příjmů u subjektů nezaložených za účelem podnikání, odvést za tento automobil silniční daň⁵. Postup je řešen ve směrnici K daním.

Služební cestu za použití soukromého vozidla povolí nadřízený pouze pokud zaměstnanec má soukromé vozidlo řádně pojištěné, a zaměstnanec předá organizaci kopii velkého technického průkazu (pro založení u zaměstnavatele). Pak na cestovní příkaz uvede č. pojistky soukromého vozidla.

Po ukončení cesty doplní zaměstnanec druhou stranu cestovního příkazu. Zde uvede odkud a kam bylo použito soukromé vozidlo pro služební účely, doplní datum použití vozidla, uvede počet ujetých km. Sám si propočte náhradu za spotřebované PH a za opotřebení vozidla. Pokud zaměstnanci přísluší stravné, doplní i tento údaj. Na závěr uvede částku k proplacení celkem, uvede datum a svůj podpis. Před samotným proplacením si nechá cest. příkaz podepsat v kolonce "Datum a podpis oprávněného pracovníka" pracovníkem, který povolil pracovní cestu. Poté se dostaví do 10 dnů k vyúčtování cest. příkazu do pokladny.

Subjekty uvedené v § 109 odst. 3 Zák. práce, a tedy i naše organizace, nesmí dle Zák. práce vyplácet vyšší náhrady, než jsou náhrady v tomto zákoně uvedené.

Tato směrnice nabývá platnosti a účinnosti dne 2. 1. 2025 a zároveň ruší platnost předchozí směrnice.

Ve Znojmě dne 2. 1. 2025

Zpracovala: Bc. Romana Lutz

Schválila: Mgr. Ludmila Falcová, ředitelka

⁵ Jde-li o osobní automobil. V případě jiného typu (nákladní apod.) odvádí daň silniční zaměstnanec.